

Artiklen er skrevet efter mit besøg på Socotra i begyndelsen af februar 2014. Knap et år senere brød den interne konflikt i Yemen ud i regulær borgerkrig, og mit arbejde med Yemens journalistforbund blev indstillet.

De stridende parter får støtte og våben fra kyniske nabolande, der fører stedfortræderkrig i Yemen. Her i begyndelsen af 2021 kalder FN Yemen for den største, humanitære katastrofe i verden.

Socotra har generelt under krigen været fredelig, og i perioder har man faktisk kunnet holde ferien på øen via direkte forbindelser fra Cairo og Dubai.

Turist i den arabiske baggård

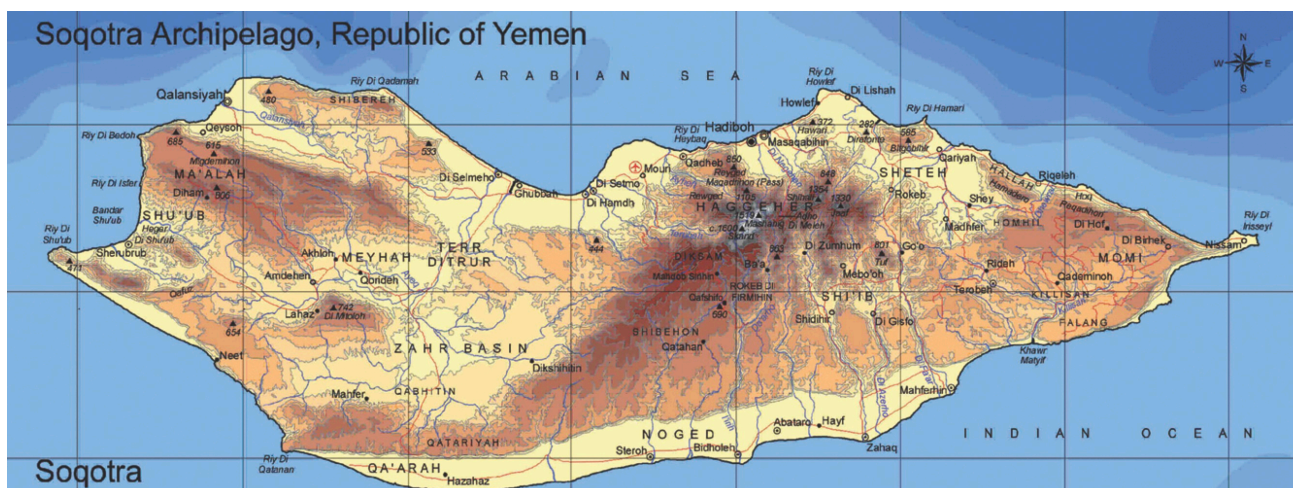
Yemen, engang den arabiske civilisations vugge med tilnavnet Det lykkelige Arabien, er i dag et ludfattigt og uroligt land, hvor alene øen Socotra og hovedstaden Sanaa er turistmål. Kombinationen er til gengæld unik: en naturperle midt i Det Indiske Ocean parret med 1000 år gammel, arabisk bykultur.

Tekst og foto: Uffe Westerberg

Socotra er døsigt stilhed akkompagneret af brisen fra et hav så blåt, at kun en mesterlig maler kan gengive det. Ord og kameraer må give op.

En godt 2,5 timers flyvetur fra Yemens hovedstad Sanaa har bragt mig til øen mellem Somalia og Yemen i Det indiske Ocean. En ø på størrelse med Fyn og med 43.000 indbyggere, der har eget sprog og en kultur, som er meget forskellig fra Yemen og resten af den arabiske halvø.

Socotra lever af landbrug og fiskeri og så en lille, men voksende skare turister, der lokkes af kilometerlange sandstrande, koralrev i verdensklasse, vandring i Tolkien-bjerge og træer, planter og dyr, der ikke findes andre steder. Øen har været isoleret fra fastlandet i millioner af år, og det har skabt en helt særegen natur. Socotra er Det indiske Oceans svar på Galapagos i Stillehavet. Derfor selvfølgelig på UNESCOs liste over Verdensarv og udpeget til bæredygtig turisme.

Jeg har bestilt mit ophold gennem Socotra Eco Tours (<https://www.socotra-eco-tours.com>), en af en lille håndfuld rejsearrangører på øen. Alle er lokalt ejede og har forpligtet sig til at holde fortjenesten på øen og levere en bæredygtig turisme. Min guide, Adnan Mubarak, stor og mørk med afrikanske aner, tager imod mig uden for ankomsthallen i øens nye, lille lufthavn.

Sammen med ham er vores chauffør, Hassin Ali, en lille, smart 20-årig med RayBan-kopier til at skjule nogle altid levende og smilende øjne.

Jeg er ikke vant til 100 procent arrangerede og guidede ture, men har som de fleste andre Socotra-gæster valgt hele pakken for ikke at spille kostbar tid. Jeg bliver ikke skuffet. Adnan, seriøs og super-kyndig guide, og Hassin, en spilopmager, der helst vil køre i venstre side af vejen, er godt selskab i de fire dage, jeg er på øen. Og ikke mindst: de er godt selskab for hinanden. Det gør, at jeg kan slappe af ind imellem og bare nyde indtrykkene.

Adnan er undervejs min livline til familien, for vestlige mobiltelefoner fungerer ikke på Socotra. En gang i døgnet sender jeg en SMS hjem fra hans telefon. Det er en del af servicen.

Drageblod og koralrev

Socotras helt store seværdighed er Drageblodstræerne, som kun findes her på øen og kun oppe i de svært tilgængelige bjerge, der dominerer øens centrale del. De ældgamle træer med form som omvendte paraplyer står spredt i et Mars-lignende klippelandskab og giver skygge til bjergbøndernes geder, ironisk nok deres værste fjender. Geder æder alt, også de små spirer af Drageblodstræer. Kun i de højeste bjerge kan træerne forynge sig selv og danne egentlige skove. For en bøgetræs-dansker er det ren science fiction at stå under de knudrede trækroner.

Bønderne høster træernes mørkerøde harpiks, som bl.a. bruges til makeup. Småpiger i de lokales farvestrålende dragter sælger små poser pulveriseret drageblod til turister oppe i

højlandet sammen med krystaller af Frankincense. Også den stammer fra harpiks og har i mere end 5000 år været anvendt som røgelse og i parfume.

Udover Drageblodstræerne har Socotra omkring 700 dyre- og plantearter, som kun findes her.

Med Adnan og bjergbonden Mohammad som guider går jeg fra Homhil-sletten gennem øens eneste skov af Frankincense-træer ned i en kløft med kilder og Drageblodstræer. Kløften slutter i en lille dam, hvorfra vandet falder 300 meter lodret ned. Ad en sti, som knap nok er synlig, fortsætter vi ned til vores camp ved Rosh. Undervejs møder vi et svedigt og forpustet italiensk par på vej op. Turen ned er klart at foretrække, så man kan nyde udsigten over havet undervejs. Fire timer, hvor kameraet er på overarbejde, og en vandrestav er en god hjælper.

Rosh er sammen med Dihamri Socotras hotspots for dykkere og snorklere. Erfarne dykkere og snorklere fortæller mig med julelys i øjnene, at koralrevene hører til de smukkeste og mest artsrige i verden. Som helt uerfaren snorkler tænker jeg, at jeg nok går glip af en masse, men tværtimod forsikrer Saheed al-Raisi, en professionel dykker, der til hverdag instruerer dykkerturister i Oman:

- De første meters dybde er de bedste. Her er mest lys og flest farver og arter, forklarer han.

Oplevelsen var i hvert fald fantastisk: jeg vadede ti meter ud fra land i Dihamri, stak snuden i det krystalklare vand og fik åbenbaret en nærmest psykedelisk verden af koraller, fisk og blæksprutter i alle størrelser, former og farver. Til overflod viste en flok delfiner sig lige uden for den lille bugt, der omkranses af rustrøde klipper. Jeg var solgt og nærmest høj af indtrykkene.

De to eco camps ved Dihamri og Rosh udlejer snorkeludstyr for nogle få dollar og også dykkerudstyr. Begge steder bor man direkte til vandet i stråhytter eller telte, og lokale værter sørger for simpel, men god mad: grillet fisk, ris, kartofler og grøntsager. Og masser af sød te.

I nærheden af Rosh ligger den tre km dybe klippehule Hoq med hulemalerier, drypsten, underjordiske vandløb og kilder samt klitterne ved Ar'aher, som får den danske vestkyst og Rubjerg Knude til at ligne sandkasser.

Trekking og badeliv

Guidefirmaerne tilbyder trekking-pakker på op til en uges varighed på Socotra, nogle endda med kameler som lastdyr, men man får meget for pengene ved at tage en eller to dage på trekking til Diksam-plateauet og vandre ind til foden af det 1600 meter høje bjerg Skand. Det er her, det oprindelige landskab på Socotra er bedst bevaret, og her kan Drageblodstræer og anden vegetation vokse fri for geder.

Man skal stadig lede længe efter turister på Socotra. Flest er der ved Dihamri og ved Detwah på øens vestlige spids, hvor en blændende hvid sandstrand og en lagune med mange strandfugle trækker. Men selv de steder var vi højst 10-15 personer. Der er god plads, også til flere.

I alt løb jeg vel ind i 50 turister undervejs. Alle, jeg snakkede med, gik efter det samme: store oplevelser og få turister. Og det fik de. Ingen havde fortrudt eller kedet sig selv efter 10 dage på den lille ø. Det gjaldt f.eks. græsk-cypriotiske Constantina Sheittane, der som stewardesse ser hele verden og bevidst havde valgt et turistfrit sted til ferie med kollegaen Vasileios Peppas.

- Yemenitter er bare så venlige, og modsat i mange andre lande forventer de ikke penge for venligheden, fortalte Constantina. Til gengæld slap hun ikke for et stormløb fra Hassin, der faldt pladask ned i de græske øjnes dybe fælde, men måtte nøjes med et foto.

Socotras turistoperatører er små, men effektive. De leverer alt i en pakke og kan også skaffe turistvisum samt fly til og fra Socotra. Mine tre døgn kostede 450 dollar (600 for to personer) alt inklusive: bil, guide, chauffør, mad, drikke og overnatning. Dertil flybillet fra Sanaa til ca. 400 dollar. Eneste ekstra var leje af snorkeludstyr samt (velfortjente) drikkepenge til guide og chauffør.

Hassin lærte mig en strofe fra en gammel, yemenitisk sang, som han holdt lige så meget af som sin gamle Toyota Landcruiser: "Habibi assel, khali menu wassel". Det betyder noget i retning af, at man skal elske sine venner, men ikke spolere dem med overdreven venlighed. De gjorde nu deres bedste.

Farvel til den moderne verden

De fleste Socotra-turister flyver til øen via Sanaa, og mange tager en overnatning for at besøge hovedstadens gamle by. Millionbyen Sanaa er stenbro, mennesker, larm og trafik, men inde i det gamle Sanaa virker det som om, tiden har stået stille i hundreder af år. De snævre gyder

ligger hele dagen i skygge af høje huse med hvidmalede vinduesåbninger - de huse, der har reddet bydelen fra bulldozerne og sikret den en plads på UNESCOs liste over verdensarv.

Det gamle Sanaa er absolut ikke et museum. Herinde bag bymuren lever tusinder af mennesker, mange uden strøm, og de fleste må bære vand hjem fra vandposter i gaderne. Her og der ser man geder eller får i taghaverne.

Faktisk er her kun et par små museer: et om den store, gamle byport Bab el-Jemen plus et lille museum med moderne arabisk kunst. Og så hotellet Burj al-Bahram, en blanding af galleri, hotel og en tagrestaurant med byen bedste udsigt.

Jeg er her med en lokal guide, som både sørger for min sikkerhed og er god til at forhandle priser. Det nyder jeg godt af, mens eftermiddagslyset svinder og byens ældgamle soukh i stedet oplyses som et tivoli. Her er sikkert flere tusinde små butikker, guld- og sølvsmede og værksteder. De fleste bare par meter i bredden og dybden, men det dobbelte eller mere i højden, så varerne kan stables eller hænges fra loftet.

Det er svært at handle på egen hånd, når der ikke er prislapper på varerne, og jeg ikke kan arabisk. Men med guidens hjælp køber jeg smykker, tørklæder, figner, kaffe

og krydderier uden at betale mere end et beskedent turist-tillæg.

Min guide finder også de gadekøkkener, hvor man får den bedste shawarma, og jeg kommer ind i det allerinderste af den labyrintiske by, også den store moské. I Sanaa ligger i øvrigt verdens tredjeældste moské, fra det syvende århundrede, dengang Islam endnu var ung og kæmpede med ældre religioner om det religiøse herredømme på den arabiske halvø.

Som på Socotra er der langt mellem turisterne. Det fantastiske er, at man alligevel kan gå i fred og ro uden at blive overfaldet af de sælgere og plattenslagere, der andre steder driver én til vanvid.

Turisme i al-Qaidas skygge

Yemen var i århundreder kendt som "Arabia Felix", Det lykkelige Arabien. Kendt af mange danske fra Carsten Niebuhrs arabiske ekspedition 1761-1767, som Thorkild Hansen så mesterligt har genfortalt.

Den tid er for længst forbi. Landet var tæt på at falde fra hinanden i 2010 og 2011, da et ungdomsanført oprør væltede præsident Ali Saleh, men langsomt har et stort flertal af stammer, politikere, forretningsfolk og unge aktivister her i 2024 fået nationen væk fra afgrunden gennem en FN-støttet, national dialog. Faktisk en ret positiv historie oven på alle de kuldsejlede arabiske forår.

Magttomrummet blev dog kynisk udnyttet af terrornetværket al-Qaida til at etablere sig. Kombineret med flere lokale oprør gør det, at Yemen uden for Sanaa er forbudt område for udlændinge. Også en tredje UNESCO-attraktion, Shibam, også kaldet ørkenens Manhattan. Konsekvensen er selvfølgelig, at mange turister er skræmt væk. Men det gamle Sanaa er rejsen værd. Byen blev i 1960'erne reddet i sidste øjeblik fra nedrivning, ikke mindst takket være den italienske filminstruktør Pier Paolo Pasolini, hvis film om Sanaa fik både lokale og internationale kræfter til at gå i aktion.

Resultatet er denne perle, som end ikke mørkemændene fra al-Qaida har kunnet slukke lyset i. Men vesterlændinge er penge værd som gidsler, så i Sanaa rådes man til kun at benytte godkendte hoteller, taxier og guider og begrænse sin færdsel til turen fra lufthavn til hotel. Kun inde bag gamle Sanaas bymure kan man gå omkring uden frygt for kidnapning

Yemen er en oplevelse, der ikke findes magen til i verden. Simpel standard og fornem service til en billig penge. Lokal stolthed og glæde over at vise landets herligheder frem. Ikke én sur eller gnaven person mødte jeg. En rest af "Det lykkelige Arabien" findes stadig på Socotra og bag Sanaas tykke mure.